

פרק ה והנה על זה אמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שתף בו מדת רחמים דהיינו התגלות אלהות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה. והנה על זה אמרו פ **בוהר דלעילא בסטרא דקדושה עילאה אית ימינא**

והנה ע"ז אמרז"ל (פרש"י עה"ת). אמרו בזהו ( ) .

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים והנה על זה אמרו רז"ל: פרש"י עה"ת בתחלתו. אמרו בוהר:	לקוטי פירושים והנה על זה אמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין וכו': לכאורה, אינו מובן: לשם מה מביא אדמו"ר הזקן מאמר רז"ל זה; איזה ביאור ניתוסף ע"י? בהבנת ענין היחוד?
--	---

ואחד הביא רים בזה – בהמשך להנ"ל בביאור החצאי-ריבוע שבסוף פ"ד – שמאמר רז"ל זה מוסיף הבנה וביאור בכל ענין הצמצום.

ובהקדם: הפירוש הרגיל במאמר רז"ל זה, דעלה במחשבה שהעולם יתנהג במדת הדין, ראה שאין כו'. אבל לשון המדרש הוא "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין", שמזה מובן שהמדובר הוא אודות בריאת העולם (אילו הי' הפירוש בתחילה עלה במחשבה להנהיג את העולם במדת הדין, הי' צריך להיות כתוב "להנהיג את העולם", לדון, או לשפוט וכדומה. וכיון שכתוב "לברוא את העולם", מובן שמדובר כאן אודות בריאת העולם, שבתחילה עלה במחשבה שהבריאה תהי' במדת הדין).

נשאלת הקושיא: כיצד שייך שבריאת העולם תהי' ממדת הדין, הרי ענינה של מדת הדין הוא צמצום, ואיך שייך שבריאת העולם תבוא מצמצום: צמצום (כפשטות) אינו מציא ות, הצמצום הוא רק מצמצם את החיות, ואיך יכולה להיות בריאה מצמצום?

ומזה מוכח שצמצום הוא מציא ות, וכנ"ל שצמצום הוא בחי' הכלים. וזוהי כוונת המדרש "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין", שהבריאה תהי' מהכלים בכוח האור המלוכב בהם, כלומר, שהבריאה תבוא מהא ותיות שנצטיירו בהאור ע"י התלבשותו בכלים, כנ"ל.

ועפ"ז מובן גם ההמשך בתניא, ש"שיתף בו מדת רחמים" "היינו התגלות אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים":

כיון ש"מדת הדין" קאי על הא ותיות, בהכרח לומר, ש"מדת רחמים" קאי על האור כפי שהוא למעלה מציוור הא ותיות. ואור זה מתבטא בענין "התגלות אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים" – שינוי הטבע (שהרי מצד הא ותיות יש לכל נברא הציוור והטבע שלו, ושינוי הטבע בא מצד האור שלמעלה מזה דוקא).

ויש להוסיף ולבאר דיוק הלשון (בביאור הענין ד"מדת רחמים", שהכוונה ל"התגלות אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים) שבתורה – דלכאורה אינו מובן: מהי הכוונה בהוספת התיבה "שבתורה" (איך נפרשו – תורה שבכתב או גם שבע"פ); האותות והמופתים שהיו לאחר מ' שנה שבמדבר, ולאחר ביהמ"ק הראשון (תושב"כ), ואפילו אלה שלאחר חתימת הש"ס (תושבע"פ), ועד האותות והמופתים שענינו ראו ולא זר ביי"ג תמוז תרפ"ז – היו גם הם ענין של "התגלות אלקות" מ"מדת רחמים", ומהי הכוונה במ"ש בדוקא – "שבתורה"?

והביאור – שבהוספת תיבת "שבתורה" מתרץ אדמו"ר הזקן שתי קושיות חזקות:

(א) כיון שבריאת העולם היתה מהא ותיות (שמצדו יש לכל נברא ציוור וטבעו), כיצד יכולה להיות בעולם התגלות אלקות (על ידי אותות ומופתים שלמעלה מהטבע) מאור שלמעלה מבחינת אותיות; כיון שבריאת העולם היא מא ותיות, לא יכול לכאורה להתקבל בו בחי' האור שלמעלה מא ותיות ושישאר במציא ותם.

(ב) כאמור, מדובר במדרש (לא אודות הנהגת העולם, אלא אודות בריאת העולם, שבתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, ואח"כ – לפני הבריאה בפועל ממש – שיתף בו, בבריאה – מדת רחמים. ואינו מובן: "התגלות אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים" הוא ענין שאירע כמה וכמה זמן לאחרי הבריאה, ומהי כוונת המדרש ב"שיתף בו מדת רחמים", שהקב"ה שיתף מדת רחמים בהבריאה?

ולתרוץ שתי קושיות אלו, מוסיף רבינו הזקן התיבה "שבתורה", שאחד הדיוקים בזה, שגם האלקות המתגלה

שער היחוד והאמונה

ואף השגת מרע"ה כו' (להעיר מלק"ת בהעלתך לא כן עבדי גו'). השגת מרע"ה כו' (נזכר ג"כ אגה"ק יט').

ואית שמאלא דהיינו חסד וגבורה פי' דשתיהן הן מדות אלהות למעלה משכל הנבראים והשגתם דאיהו וגרמוהי חד בעולם האצילות ואף השגת משה רבינו עליו השלום בנבואתו לא היתה בעולם האצילות אלא על ידי התלבשותו בעולם הבריאה

לקוטי פירושים

על ידי צדיקים ואותות ומופתים, שבא מהא ור שלמעלה מבחינת א ותיות כנ"ל, נקבעו בתורה, וממילא - בבריאה, שהרי ההתהוות היא מ"עשרה מאמרות" שבתורה (כנ"ל ספ"א).

[אי אפשר לבאר הפירוש ב"שיתף בו מדת רחמים" על פי המבואר לעיל בתניא, שהבריאה מתחדשת תמיד, ולכן גם התגלות אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבאה מא וחר יותר, נקראת שיתוף מדת הרחמים בבריאה - כי: א) במדרש נאמר "ראה שאין העולם מתקיים", היינו, שללא שיתוף מדת הרחמים לא יכול העולם להתקיים, ולפי הנ"ל הרי ה' קיום לעולם במשך זמן רב, אלפי שנים, עד להתגלות שע"י צדיקים ואותות ומופתים, וא"כ, מהו הפירוש "ראה שאין העולם מתקיים"?

ב) לשון המדרש הוא "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין", היינו, שרק במחשבה עלה לברוא את העולם במדת הדין, אבל הבריאה וההתהוות בפועל היתה ע"י שיתוף מדת הרחמים. כלומר, שגם ההתהוות שהיתה מיד בתחילת הבריאה, בששת ימי בראשית, שהיתה באמירה ובדבר ה' - היתה ע"י שיתוף מדת רחמים]. וזהו מש"נ במדרש "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין", כנ"ל שרק במחשבה עלה לברוא את העולם במדת הדין, מהא ותיות עצמן כפי שאין בהם גילוי הא ור שלמעלה מהכלים. אבל כפי שבא באמירה ודיבור, נקבע בא ותיות הדיבור של "עשרה מאמרות" הא ור שלמעלה מהכלים.

ועי"ז שבא ותיות נקבע הא ור שלמעלה מהא ותיות, שזהו ביטול הצמצום של הא ותיות, בא לאחר כן למטה - בזמן שהותנה בעת האמירה - ענין הא ותות והמופתים, שזהו ביטול הצמצום שלמטה (כמו הא ותות והמופתים שהיו במצרים, שהמים נהפכו לדם וכו', וקריעת ים סוף, שעל ידם נתבטל הצמצום של מים וים, והביאו גם לביטול הצמצום - הנותן מקום למציאת ות ותוקף פרעה).

וכל הא ותות והמופתים האלה אינם ענין שנתחדש לאחר זמן, אלא הם באים מהאלקות, מבחי' הא ור שלמעלה מהכלים, שנקבע בא ותיות. ובחינה זו של אלקות מתגלה לאחר כן ע"י הצדיקים ואותות ומופתים.

וענין זה - ככל הענינים של פנימיות התורה - משתקף גם בנגלה: על הפסוקי "ואם בריאה יברא ה'", איתא בגמרא² שאין זה ענין שנברא אז, שהרי "אין כל חדש תחת השמש"³, היינו, שלאחרי ששת ימי בראשית לא נתחדש דבר בבריאה.

וכל הא ותות והמופתים שבאו לאחר, לא נתחדשו בזמן שאירעו המופתים, אלא כפי שדרשו חז"ל⁴ על הפסוק⁵ "וישב הים גו' לאיתנו", "לאיתנו - לתנאו", היינו, שלכתחילה, בשעת הבריאה, כשברא הקב"ה את הים, בראו על תנאי, שיבקע בעת קריעת ים סוף.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לים, כן הוא גם בנוגע ל"כל מה שנברא בששת ימי בראשית"⁶, שמלכתחילה ברא הקב"ה את כל הנבראים על תנאי זה, שבשעה שיזדקקו לכך יהיו בהם הא ותות והמופתים: בים סוף - שיבקע, ואלופי אדום וכו' - שיבהלו (היפך תוקף מציאתו - שמצד צמצום הא ותיות שבהן נבראו) היינו שגם בהם נתגלה - פעל - גילוי אלקות זה (בהבהלה).

וזהו הענין שמבאר בתניא, שמיד בעת הבריאה שיתף הקב"ה מדת הרחמים, היינו, שבא ותיות שמעשרה

1) קרח טו, ל. 2) סנהדרין קי, א. 3) קהלת א, ט. 4) ב"ר פ"ה, ה. זח"ב קצח, ב. 5) בשלח יד, כו. 6) ב"ר שם. זהר שם.

שער היחוד והאמונה

מ"מ הגהות והערות קצרות
שסה

הנבואה (פ) . רק
שמתן שכרן כו' (להעיר
ג"כ מפ"ה לט').

ואף גם זאת לא בשתי מדות אלו חו"ג אלא על ידי
התלבשותן במדות שלמטה מהן במדרגה שהן מדות
נצח הוד יסוד וכמ"ש בשער הנבואה] רק שמתן
שכרם של צדיקים בנן ערן הוא השגת התפשטות

לקוטי פירושים

מאמרות המלובשות בכל נברא, נקבע האור שלמעלה
מהכלים, שמתגלה לאחרי כן בהא ותות ומופתים.

(לקו"ש חכ"א ע' 435 ואילך)

בתחלת פרק ה' מביא אדמו"ר הזקן מארז"ל
שבתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין
וכו' - כי צדיקים דומים לבוראם, וגם הקב"ה עשה כן
וכתב: בראשית ברא אלקים גו', וכ"ה בפרש"י [בדרך
רמז ובדא"פ: ר"פ ה' - העולם שנברא בה"א]. וראה
זח"ב לט, א.

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

הנבואה: פ .

רק שמתן שכרן כו': להעיר ג"כ מפ"ה ופל"ט.

3) בפ"ה: "והתורה היא המזון לנשמות שעסקו
בעולם הזה בתורה לשמה". ובפל"ט: "הנשמות . .
נהנין מזיו השכינה . . זיו תורתן כו" . ואולי הכוונה
להעיר שכאן מדייק "מתן שכרן של צדיקים . . מזון
נשמות הצדיקים כו" . ואולי החידוש בשכר הצדיקים
- שהוא (לא רק זיו תורתן, אלא) "השגת התפשטות
החיות ואור הנמשך משתי מדות אלו חו"ג".

ומה שהקשו שבפ"ד מבואר שתחלה היתה מדת החסד והיא העיקר ומדת הגבורה היא הטפל, כמ"ש שכמו
שאין ביכולת להשיג מדת גדולתו כך אין ביכולת להשיג מדת גבורתו - שם אינו מדבר בקדימה בבריאה, כי
אם בקדימה בהבנת האדם, שפשוט יותר בהבנה שאי אפשר להבין ההתפשטות דלמעלה, מאשר שאי אפשר
להבין הצמצום.

[הערה: אולי ניבאו ולא ידעו מה ניבאו - כי מבואר לפעמים (ע"ד הנ"ל) כי תחלת ז' ימי הבנין - מדת
החסד, כי עצם וסיבת הבריאה וכן סיבת הצמצום - מפני שטבע הטוב להיטיב וכו', וגם רוצה שיהי' בערך
הנבראים ולכן מצמצם כו'. אבל זהו סיבת הענין, ולא שבורא בזה. וק"ל].
ומה שכתבו שיש מדרש להיפך, שבתחלה עלה במחשבה לברוא במדת הרחמים כו' - אינו. יש מדרש הכולל
ב' האפשריות, וכמו ב"ר ספ"ב: אם בורא במה"ר כו' אם בורא במדה"ד כו', אבל לא להיפך.

(מאגרות קודש חז"ש ע' שכב)

התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים שבתורה: כולל גם האותות ומופתים של הצדיקים (שעמד

הקב"ה ושתלן) בכל דור ודור.

(לקו"ש חכ"ש ט"ע 359 ואילך)

ואולי יש לומר דמ"ש ששיתף בו מדת הרחמים הוא התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים, הכוונה
בזה היא (בעיקר) להאותות ומופתים [שע"י הצדיקים] המלובשים בטבע (שיתף בו), כי, האותות ומופתים
שלמעלה מהטבע הם מהחסדים, והטבע (שבו מלובשים המופתים) הוא מהגבורות, ולכן א אותות ומופתים אלו הם
ממדת הרחמים, ת"ת, שמחברת שני ההפכים דחו"ג.

(סה"ט מזקט ח"ג ע' רז)

ואף השגת משה רבינו עליו השלום בנבואתו וכו': בביאור ענין השגת משה רבינו בנבואתו¹⁰ - בא
אדמו"ר הזקן לתרץ את הקושיא בנוגע לצדיקים הגדולים שבבחינת מרכבה דאצילות, שלגבם אין חומר הבשר
של עין הנברא מסתיר על החיות האלקי שבנבראים, וא"כ, מה שייך אצלם כללות ענין התומ"צ להמשיך אלקות
בעולם, מאחר שגם לפני קיום המצוה רואים הם את האמת שמציא ות העולם היא אלקות¹¹.

ובהקדמה - שטעם הביאור אודות השגת משה רבינו דוקא, הוא, לפי שעיקר הנ"ל הוא בנוגע למשה רבינו,
כי, בנוגע להאבות, עם היותם בבחינת מרכבה דאצילות¹², אין קושיא כ"כ, דכיון שהיו קודם מ"ת, שאז לא הי'
חיבור עליונים ותחתונים¹³, לכן, עבודתם בבחי' מרכבה דאצילות שמצד הנשמה, לא חדרה כל כך בהגוף (שלכן

7) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח. ועוד. 8) מנחות כט, ב. 9) ובפרט אשר עמד (הקב"ה) ושתלן בכל דור ודור (יומא לה, סע"ב. וראה
תניא פ"א). 10) בענין פרטי הדרגות דנבואת משה - ראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 251 ואילך. 11) כנ"ל ב"ליקוט פירושים" ספ"ד. 12) תניא
פל"ט. 13) ראה תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג.

שעסקו (ע"ל פמ"א החיות ואור הנמשך משתי מדות אלו חו"ג והוא מזון נשמות הצדיקים שעסקו בתורה לשמה בעוה"ז ואגה"ק יז).

לקוטי פירושים

הוכרח לומר "שים נא ידך תחת ירכי"14 - היפך שלילת הושטת היד מתחת לטבורי15 - כי שבועה בנקיטת חפץ היתה אפשרית אז רק במצות אבר המילה, ולא היד שעשה בה צדקה וכיו"ב16, ולכן, אף שהיו בבחי' מרכבה, שייך בהם העלם בגוף. משא"כ משה רבינו שהי' כבר לאחר מ"ת, שאז הי' חיבור

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

שעסקו: עיין לעיל פמ"א ולקמן אגה"ק סי"ז.

(4 בפמ"א: "ועסק התורה. . שזהו כל עסק הנשמות בג"ע כדאיתא בגמרא ובזהר". ובאגה"ק סי"ז: "כנודע שעונג הנשמות בג"ע הוא מהשגת סודות התורה שעסק בעוה"ז בנגלה כדאיתא בזה"ק פ' שלח ובגמ' בעובדא דרבה בר נחמני".

עליונים ותחתונים - חדרה עבודתו גם בהגוף, שגם מצד הגוף לא הי' העלם.

במ"ת "פרחה נשמתן" (והחזירה הקב"ה להן בטל תחי'), ולאחרי ש"החזירה", חזרה ופרחה נשמתם17. והיינו שבשעת מ"ת היו בני' במדריגה כמו שהיא מצד הנשמה, שלמעלה מהעלם הגוף. אלא שאצל כל בני' הי' זה רק בשעת מ"ת, ואצל משה רבינו נשאר מצב זה גם לאחר מ"ת, שהרי הקב"ה אמר לו "ואתה פה עמוד עמדי"18 - "פירש מן האשה"19 - מפני שנשאר גם לאחר כן נשמה בגוף במצב של מ"ת. ולכן לא שייך אצלו העלם הגוף. וא"כ, מהו ענין התומ"צ לגביו?

ובנוגע למשה רבינו גופא, עיקר הקושיא היא לא כ"כ מצד מעלתו של משה סתם, אלא כהדגשתו "בנבואתו": משה בעת הנבואה - עמד על עמדו, ולא הי' צריך להיות אצלו הענין ד"ויפשט" וכו"20 (כמבואר בארוכה ביד החזקה21, במו"נ22 ובכ"מ), כי גם גופו הגשמי הי' כלי לגילוי הנבואה. אפילו גילוי הנבואה שאינו רק ענין של השגה אלא ענין של ראי23, האיר במשה גם בגופו הגשמי. גופו הי' כמו נשמתו בזה. ומצד זה מתחזק יותר הקושיא, מהו ענין התומ"צ לגבי משה רבינו?

ועל זה מבאר: "ואף השגת משה רבינו עליו השלום בנבואתו לא היתה כו", שאפילו מצד מדרגת הנבואה של משה רבינו, העולם הוא מציא ות - אמנם מציא ות אחרת לגמרי, למעלה מעלה מאשר אצלנו, אבל בכל זאת מציא ות, ובמילא שייך אצלו תומ"צ, לעשות מציא ות זו (דהעולם דמרע"ה) אלקות.

המדות חסד וגבורה כפי שהם באצילות, הם אמנם "מדות אלקות כו' דאיהו וגרמוהי חד בעולם האצילות", ובמילא, באצילות לא שייך שמת הגבורה תסתיר על מדת החסד, שאיהו וגרמוהי חד. אבל השגת משה רבינו "לא היתה בעולם האצילות, אלא ע"י התלבשותו בעולם הבריאה".

אבל אדמו"ר הזקן אינו יכול להסתפק בכך: הן אמת שהשגת משה (בחו"ג ד) אצילות היתה כפי שהיא מלובשת בעולם הבריאה, אבל בהתלבשות בעולם הבריאה נעשה אז בריאת העולם, וא"כ, רואה משה רבינו ע"ה את מדת החסד באופן ראיית הנבואה, ורואה התפשטות אין קץ (כנ"ל פ"ד), ופשיטא לא בעיני בשר. ואפילו גבורתו של הקב"ה, הרי מדת הגבורה גם לאחר התלבשות בבריאה היא גבורתו של הקב"ה. וכיון שאצל משה לא הי' ההעלם מצד הגוף, ראה בגבורה המתלבשת בעולם הבריאה (לא חושך והסתר, אלא) מדת הגבורה מאירה "א ליכטיקע מדת הגבורה". וא"כ נשאר הקושיא: מהו ענין התומ"צ לגביו?

ועל זה מוסיף רבינו הזקן: "ואף גם זאת (גם במדות חסד וגבורה כפי שהן מתלבשות בבריאה) לא (השיג משה) בשתי מדות אלו חו"ג אלא על ידי התלבשותו במדות שלמטה מהן במדריגה, שהן מדות נצח הוד יסוד", היינו, שהשגתו בחו"ג דאצילות היתה כפי שחסד מתלבש בנצח, גבורה - בהוד, ושתייהן - ביסוד. וכיון שהשגתו במדות חו"ג היתה רק כפי שנתלבשו (שלבוש מכסה) בנה"י, במילא הרי גם לגבי משה הי' העולם מציא ות - נעלית ביותר, אבל מציא ות, ולכן שייך אצלו ענין התומ"צ.

אמנם, עפ"י נמצא שבעולמות ב"ע לא יכול להיות ענין השגת אלקות - כי אם גילוי אלקות - והרי אין האמת כן. החידוש של גן עדן (שמקומו בבריאה כו"24) הוא שבו "נהנין מזיו השכינה"25.

(14 חיי שרה כד, ב. 15) ראה שבת קיה, ב. נדה יג, א. (16) ראה "רשימות" חוברת נג ע' 12 ואילך. לקו"ש ח"ה ע' 79. ועוד. (17) ראה שבת פח, ב. תניא ספ"ו (ובהנסמן שם (לעיל ע' רכד)). (18) ואתחנן ה, כח. (19) שבת פו, א. (20) ש"א יט, כד. וראה אוה"ת דרושי סוכות ע' איתשטו. המשך תער"ב ח"ג ע' א'שעט. סה"מ תשי" ע' 118. ועוד. (21) הלי' יסוה"ת פ"ז. (22) ח"ב פל"ה. (23) אגה"ק סי"ט. (24) כמבואר בפל"ט. (25) אגה"ק סי"ה.

לקוטי פירושים

כלולה מחסד וגבורה ביחד (כנ"ל), אבל מצוות הם הרי בהתחלקות, וכידוע³⁰ שתורה נמשלה לדם ומצוות לאברים, והחילוק בין דם לאברים הוא, שהדם מהלך בכל אברי הגוף, משא"כ האברים הם מחולקים זה מזה, לכל אבר ענינו הוא,

וכיון שמצד מצוות חסד וגבורה הן שתי מדות נפרדות - דלא כתורה שמימינו אש (שניהם ביחד ב) דת - הרי לכאורה לא שייך שתהי' המציאות של ג"ע וענינו, הבאה מצד החסד והגבורה ביחד, וביחד עם זה יאיר האור הנמשך ע"י המצוות, שגילוי אור בא מחסד: אם מאיר האור (שמצד החסד) - בהכרח שהמציאות (שמצד הגבורה) תתבטל?

ועל זה אומר "המצוות הן לבושים": כיון שהמצוות הן חסד וגבורה, שתי מדות נפרדות, אכן לא יכול אור המצוות להאיר בפנימיות, שכן, אם הי' האור מאיר בפנימיות, היתה המציאות מתבטלת. ולכן שכר המצוות בג"ע הוא רק באופן של לבושים, היינו, שהאור שנמשך ע"י המצווה הוא רק לבוש המגין ומסייע וכו', אבל אינו נמשך בפנימיות.

תורה, כיון שבה כלולות חסד וגבורה ביחד, היא אכן מזון הנשמות בג"ע, שבאה בפנימיות, ואעפ"כ אין המציאות מתבטלת. משא"כ מצוות הם לבושים בלבד, כנ"ל.

*

באם הביאור הנ"ל³¹ (בכללותו) נכון - יש לפשוט עפ"ז ספק [צדדי - לכאורה רק] והוא: היכן סיוס הבא בחצאי-יריבוע שבסוף פ"ד? (וגם בדפוס הא' - חסר החצאי-יריבוע המציין הסיוס).

וע"פ הקושיא שבתחילת כל הנ"ל והביאור - הסיוס - בסוף פ"ה (בסיוס התירוץ דהקושיות על שיטת אדמו"ר הזקן באופן היחוד - שתחלתם בתחלת המוסגר).

ועל פי זה מוכן בפשטות - איך בא הטעות שישמיטו הסוף? כי ראה הבחור-הזעזער 2 חצאי-מרובע בסוף פ"ה, ואמר שבדאי א' מהם מיותר, ולא שם לבו לחפש בפרק לפני זה. וק"ל.

(ל"ק"ש זכ"א ע' 437 וא"ל)

הגילוי שבג"ע אינו דומה להתגלות האלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים, כי: אפילו בעת האותות והמופתים יכול להיות שלא יתגלה האור האלקי גופא. בעת קריעת ים סוף ראו המצרים רק את פעולת האור, שהים נבקע, אבל הם לא ראו את האור עצמו (משא"כ בני"י שאמרו זה א-ל³²). ואילו בג"ע - "נהנין מזיו השכינה", היינו, שזיו השכינה גופא בא בגילוי בהשגה, שלכן "נהנין" ממנו.

ולכאורה, ע"פ הנ"ל, כיצד שייך שיהי' בבי"ע הענין ד"נהנין מזיו השכינה"?

ועל זה מבאר אדמו"ר הזקן, שגן עדן הוא "השגת התפשטות (הפירוש כבאגרת הקדש סי"ט) החיות ואור הנמשך משתי מדות אלו חו"ג", כלומר, ששם משיגים את החיות כפי שנמשכת מחו"ג עצמם, לא ע"י התלבשות בנה"י, וממשיך: "והוא מזון כו", השגה פנימית.

אך עדיין אינו מובן: כיון שבג"ע מאיר זיו השכינה בגילוי, הרי מצד זיו השכינה היתה צריכה להתבטל המציאות שישנה בג"ע? ועוד: ג"ע - ענינו השגה³², ומהי השייכות להמדות חו"ג?

ועל זה מבאר אדמו"ר הזקן, ש"מהתפשטות שתי מדות אלו חו"ג נמתח רקיע כו' ובו סוד כ"ב אותיות התורה", היינו, שבאותיות התורה, המהוות מציאות הנבדלים, נקבע האור האלקי שלמעלה מצמצום האותיות כנ"ל. אבל כפי שהענין הוא מצד תורה, שתי המדות - גילוי החסד וצמצום הגבורה - אינם סותרים זל"ז, כי התורה כלולה משתי המדות, "כדכתיב מימינו אש דת למו", היינו, שהתורה כלולה גם מימין וגם מאש. ולכן יכולים להיות שני הענינים יחד: מציאות ג"ע וגילוי זיו השכינה שבו.

וזהו גם מה שממשיך בתניא "כי הרקיע הזה הוא סוד הדעת", שכוונתו בזה שדעת הוא מוח אחד וכולל חסד וגבורה ביחד, והוא מוח - והשגה והבנה.

אך עדיין אינו מובן: בג"ע ישנם שני ענינים: א) בג"ע ישנו ענין לימוד התורה³³, ולא ענין קיום המצוות ("במתים חפשי"³⁴). ב) בג"ע אין קיום המצוות, אבל השכר על קיום המצוות ישנו בג"ע.

ומתעוררת הקושיא, איך יכול להיות בג"ע השכר על קיום המצוות: בשלמא תורה - הרי היא

30 בארוכה בלקו"ת במדבר יג, א"ב ובכ"מ. 31 היינו, ביאור רבינו על כל פרק ה', וסוף פ"ד, מתחילת החצאי-יריבוע (המו"ל).

26 בשלח טו, ב. 27 פל"ט ובכ"מ. 28 תניא פמ"א. 29 תהלים פח, ו.

שסח מ"מ הגהות
והערות קצרות

שער היחוד והאמונה

כי מהתפשטות שתי מדות אלו נמתח רקיע על
הנשמות שבגן עדן ורקיע זה נקרא רזא דאורייתא
ובו סוד כ"ב אותיות התורה הנתונה משתי מדות
אלו כדכתיב מימינו אש דת למו ומרקיע זה נוטף
טל למזון הנשמות דהיינו ידיעת סוד כ"ב אותיות
התורה כי הרקיע הזה הוא סוד הדעת והתורה היא
מזון הנשמות בג"ע והמצות הן לבושים כמבואר
כל זה ובוהר ויקהל דף ר"ט ור"י ובע"ח שער מ"ד
פרק ג'!

כדכתיב (דברים לג' ב').
מד' (הוא ש' מג' בדפוס
ורשא).

לקוטי פירושים

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

לא בשתי מדות אלו חו"ג: עפמשנ"ת באגה"ק (סי"ט)
מובן שאין הכוונה - שלא למעלה מזה (שהרי השיגו
בחו"ב) - אלא שהשגת חו"ג (מקור הבריאה וצמצומה)
דבזה עסקינן - היתה ע"י התלבשותן בנה"י דוקא.

כדכתיב: דברים לג' ב'.

מד': הוא שער מג' בדפוס ורשא.

(שיעורים בספר התניא ע' 795)

5) ראה גם ב"מ"מ כו" לפ"ה (לעיל ע' כה).